

φιλοκαλικά σταχυολογήματα

...διαβάζω...ακούω...καταγράφω

31

2020.6

"Ἔδοξε τοίνυν ἡμῖν τά ἐκ φιλομαθείας συνενεγκεῖν εὐρήματα" (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας)

τό Ἀκένωτο Ποτήριο

**«Μὴν κάνεις τό παλληκάρι στό κρασί,
γιατί πολλά ἔχει τό κρασί ρημάξει παλληκάρια»¹**

Σοφία Σειράχ 31:25

Ἕνας χωρικός, ἀπόστρατος φαντάρος, ἀπό τήν ἐπαρχία τῆς Τούλα, στή Ρωσία, ἦταν ἀλκοολικός καί μέθυσος. Ἐόδευε ὅλη τή σύνταξή του, τά ὑπάρχοντά του, κάθε τι στό σπίτι του πού μποροῦσε νά πουλήσει, καί στό τέλος κατάντησε ζητιάνος. Ἀπό τό ποτό, τά πόδια του ἔμειναν παράλυτα, ἀλλ' αὐτός συνέχιζε νά πίνει. Μιά νύχτα, πού ἦταν τύφλα στό μεθύσι, εἶχε ἓνα ἀσυνήθιστο ὄνειρο. Ἕνας σεβάσμιος γέροντας μοναχός ἦρθε καί τοῦ εἶπε: «Πήγαινε στήν πόλη Σερπούκοφ, στό μοναστήρι τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ θά βρεῖς μιᾶ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου πού λέγεται Τό Ἀκένωτο Ποτήριο'. Κάνε μιᾶ παράκληση σ' αὐτή καί θά θεραπευτεῖς, ψυχικά καί σωματικά».

Χωρίς δεκάρα στή τσέπη του καί μέ ἀχρηστευμένα τά πόδια του, ὁ ἄνθρωπος δέν δοκίμασε κἄν νά ἐπιχειρήσει ἓνα τόσο μακρινό ταξίδι. Ἄλλ' ὁ σεβάσμιος γέροντας ἦρθε γιά δεύτερη φορά καί πάλι ἀκόμη γιά μιᾶ τρίτη φορά, καί τόσο ἦταν κατηγορηματικός στήν ἐντολή του, πού ὁ φτωχός μέθυσος δέν θέλησε νά παρακούσει ἄλλο, καί ξεκίνησε μέ τά τέσσερα σχεδόν σέρνοντας. Σέ κάποιον γειτονικό χωριό ὅπου σταμάτησε νά ξαποστάσει, μιᾶ πονόψυχη γριούλα τόν πῆρε νά μείνει τή νύχτα. Τοῦ ἔκανε μασάζ στά πόδια γιά νά ἀπαλύνει τόν πόνο του καί τόν ἔβαλε

¹ «Ἐν οἴνω μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος».

κοντά στη μεγάλη ρωσική σόμπα νά κοιμηθεί. Τή νύχτα ὁ ταξιδιώτης

αἰσθάνθηκε ἕνα εὐχάριστο μούδιασμα στά πόδια του, καί διαπίστωσε πώς ἦταν σέ θέση νά σταθεῖ. Τίς ἐπόμενες νύχτες τά πόδια του δυνάμωσαν ἀκόμα περισσότερο. Ἔτσι, πρῶτα μέ δυό ραβδιά, μετά μόνο μέ ἕνα, ἔφθασε στό Σερπούκοφ.

Ὅταν βρέθηκε στό μοναστήρι, διηγήθηκε τίς ὄπτασιές του, καί ζήτησε νά κάνει παράκληση στήν εἰκόνα 'Τό ἀκένωτο Ποτήριο'. Κανείς ὅμως ἐκεῖ δέν εἶχε ξανακούσει γιά εἰκόνα μ' αὐτό τό

ὄνομα. Ἀρχίσαν νά ψάχνουν ἐδῶ κι ἐκεῖ, καί κάποιος θυμήθηκε μιά πού κρεμόταν σ' ἕνα διάδρομο πρὸς τό σκευοφυλάκιο, πού εἶχε τήν ἀπεικόνιση ἑνός ποτηρίου. Ὅταν τήν ἐξέτασαν βρήκαν μέ ἔκπληξη ὅτι στό πίσω μέρος ἦταν γραμμένο: 'Τό Ἀκένωτο Ποτήριο'. Ὅταν δέ ὁ φτωχός εἶδε στό τέμπλο τοῦ μοναστηριοῦ τήν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Βαρλαάμ, ἀμέσως ἀναγνώρισε τόν ὄσιο γέροντα πού ἐμφανιζόταν στόν ὕπνο του. Ἡ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τοποθετήθηκε στό ναό, καί ἔψαλαν τήν παράκληση. Ἀπό τό Σερπούκοφ ὁ ἄνθρωπος ἀναχώρησε τελείως θεραπευμένος. Δέν ἦταν μόνο τά παραλυμένα πόδια του πού θεραπεύτηκαν, ἀλλά κυρίως, ἀπό τότε δέν ἔνοιωσε τήν ἐπιθυμία νά ξαναπιεῖ.

Τά νέα γιά τή θαυματουργή εἰκόνα διαδόθηκαν γρήγορα στήν πόλη καί σέ ὅλη τή Ρωσία. Ἀπό τότε, ἀλκοολικοί μέ τίς οἰκογένειές τους ἔρχονται νά προσευχηθοῦν γιά θεραπεία, καί πολλοί ἐπέστρεψαν γιά νά εὐχαριστήσουν τήν ἐλεήμονα Μητέρα τοῦ Θεοῦ γιά τήν ταχεία βοήθειά της.

Ἔχει γραφεῖ εἰδικός παρακλητικός κανόνας, πού ψάλλεται γι' αὐτούς πού ὑποφέρουν ἀπό τό πάθος τοῦ ἀλκοολισμοῦ καί ἄλλα παρεμφερῆ πάθη. Ἡ ἐπέτειος τοῦ θαύματος τιμᾶται στίς 5/18 Μαΐου. Ἡ εἰκόνα ἔγινε εὐρέως γνωστή τό 1878 ἀλλά τό περιστατικό προφανῶς συνέβη νωρίτερα.²

Ὁ ἅγιος Μητροπολίτης Φιλάρετος τῆς Ν.Ἰόρκης, σέ ἕνα ἀπό τά κηρύγματά του³ ἀνέφερε τό ἑξῆς:

Ταξίδευε κάποτε ὁ ἅγιος Ἰωάννης (τῆς Κρονστάνδης) μέ τήν ἄμαξα καί δίπλα του καθόταν μιά ἡλικιωμένη μοναχή πού τόν συνόδευε. Ξαφνικά ἡ μοναχή πρόσεξε πώς τό

² Orthodox Life 49.5 (1999) 7-19 (περιλαμβάνει τό ἱστορικό, παρακλητικό κανόνα καί μία εὐχή). Ὁ κανόνας ἔχει μεταφραστεῖ ἑλληνικά ἀπό τίς ἐκδόσεις Μορφή-Ἐκδοθήτω (2011).

³ Κήρυγμα τῆς Στ' Κυριακῆς τοῦ Λουκά, στίς 17/30 Νοε. 1975.

πρόσωπο του αγίου αλλοιώθηκε και ο άγιος άρχισε να προσεύχεται. Είχαν συναντήσει στο δρόμο μία κηδεία. Βλέποντας την έκφορα του νεκρού ο άγιος Ιωάννης άρχισε να κάνει το σταυρό του και να προσεύχεται. Όταν προσπέρασαν την κηδεία είπε ο άγιος στη μοναχή:

— Πόσο φοβερό είναι να πεθάνει κανείς αλκοολικός.

— Γνώριζες τόν άποθανόντα, Πάτερ;

Ο άγιος Ιωάννης άπάντησε:

— Όχι, αλλά είδα δαίμονες να χαίρονται για την καταστροφή του.

Μετά την διήγηση αυτή ο Μητροπολίτης Φιλάρετος πρόσθεσε: «Γνωρίζετε, άδελφοί, ότι περιγυριζόμαστε από φωτεινά, άγαθά πνεύματα, και πρώτα πρώτα από τόν άγιο Φύλακα Άγγελό μας, πού διαρκώς μάς προασπίζεται, μάς σώζει από κινδύνους – και μάς οδηγεί σε καλά έργα και εύγενείς έπιθυμίες. Όστόσο κακά, σκοτεινά πνεύματα επίσης μάς πολιορκούν. Είναι πολύ κοντά μας και ένεργοούν πάνω μας».⁴

Γράφει ο Έρνεστ Χέμινγουέη για τό πάθος τής μέθης:

«Άπ' όλους τούς άνθρωπους ο πιο άθλιος είναι ο μέθυσος. Ο κλέφτης όταν δέν κλέβει είναι σαν τούς άλλους. Ο έκβιαστής δέν κάνει στο σπίτι του τίποτα. Ο φονιάς, όταν είναι σπίτι του, μπορεί να πλύνει τά χέρια του. Άλλά ο μέθυσος βρωμάει και κάνει έμμετό στο ίδιο τό κρεβάτι του και καταστρέφει τά όργανά του μέ τό αλκοόλ».⁵

Έγινε κάποτε γιορτή σε μία Σκήτη και πρόσφεραν σε κάποιον Γέροντα ένα ποτήρι κρασί. Τό επέστρεψε όμως λέγοντας: **“Πάρτε από μένα τόν θάνατο αυτόν”**. Τό είδαν και οι άλλοι όμοτράπεζοι και ούτε αυτοί δέχθηκαν να πιουν.⁶

⁴ Τό περιστατικό με έλαφρά παραλλαγή ύπάρχει δημοσιευμένο στο πρόφατο βιβλίο I.K.Sursky, St John of Kronstandt, 2018, 179-180.

⁵ Έρνεστ Χέμινγουέη, «Γιά ποιόν χτυπά ή καμπάνα», 1992, 240. Ο διάσημος άμερικανός συγγραφέας (+1961) τιμήθηκε τό 1954 με τό βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας. Στην πρώτη σελίδα του βιβλίου Γιά ποιόν χτυπά ή καμπάνα, τό “πιστεύω” του συγγραφέα βρίσκεται συμπυκνωμένο σε άπόσπασμα από ένα έργο του ποιητή Τζόν Ντόν (John Donne) του 1624 με τίτλο “Devotions upon Emergent Occasions”, στο όποιο αναφέρεται ή φράση “...Και γι' αυτό ποτέ μή στείλεις να μάθεις για ποιόν χτυπά ή καμπάνα. Χτυπά για σένα”.

⁶ Μέγα Γεροντικό 4:101/ Nau 144.

Πίνεις ένα ποτήρι, άδειάζει. Πίνεις δεύτερο άδειάζει κι αυτό. Όσα κι αν πιείς, γίνονται Πίθος τών Δαναΐδων. Όπως οι κόρες του Δαναού, οι Δαναΐδες, πού κατά τή μυθολογία καταδικάστηκαν μετά τόν θάνατό τους καί τήν κάθοδό τους στον Άδη νά μεταφέρουν καί νά ρίχνουν αιώνια νερό σέ ένα πιθάρι μέ τρύπες («τετρημένον πίθον»). Μιά μάταιη έργασία· κόπος χωρίς τέλος. Αυτό είναι τό πάθος τής μέθης, όπως καί κάθε πάθος. Η ικανοποίησή του τό κατευνάζει γιά λίγο, αλλά τήν επόμενη στιγμή αυτό θεριεύει, επιστρέφει πιά άπαιτητικό. Ένα τρύπιο πιθάρι, πού τρώει καί χάνει αυτό πού τρώει καί γυρεύει διαρκώς περισσότερα.⁷

Άν δέν είχε προνοητικούς περιορισμούς από τόν Δημιουργό μας ή κατασκευή του στομαχιού μας, ένα βαρέλι θά ήταν μόνο ζήτημα χρόνου γιά νά άδειάσει!

Ό Έπίσκοπος Ίγνάτιος Μπριαντσανίνωφ έξηγεί γιάτί τό κρασί, ή μέθη, είναι κάτι κακό:

«Όταν ό άγωνιστής βρίσκεται υπό τήν έπήρεια του κρασιού, στον σκοτισμένο καί έξασθενημένο νου του εισβάλλουν εύκολα οι νοητοί έχθροί. Καί ό νους, μνή έχοντας τή διαύγεια καί τή δύναμη νά παλέψει μαζί τους, παρασύρεται, δεμένος από

⁷ πρβλ. Παροιμ. 23:27, «πίθος γάρ τετρημένος έστιν άλλότριος οίκος, καί φρέαρ στενόν άλλότριον».

τό κρασί, στό βάραθρο τῆς ἀμαρτίας! Ἐκεῖνος πού ἀγαπᾶ τό κρασί, ποτέ δέν θά ἀξιωθεῖ νά λάβει καί, ἂν λάβει, νά διατηρήσει πνευματικά χαρίσματα».⁸

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μιλάει γιά ζωντανό-νεκρό πού χάνει τά αἰώνια ἀγαθά:

«Τί εἶναι ἐλεεινότερο ἀπό τήν μέθη; Αὐτός πού μεθᾶ εἶναι νεκρός, καίτοι ζῆ· εἶναι δαίμονας μέ τή θέλησή του, ψυχικό νόσημα ἀσυγχώρητο, πτώση γιά τήν ὁποία δέν ὑπάρχει ἀπολογία, κοινή ἀσχημοσύνη τοῦ γένους μας. Καί τό μεγαλύτερο κακό εἶναι ὅτι τό νόσημα αὐτό κάνει ἀπλησίαστον στούς μεθύσους τόν οὐρανό καί δέν τοὺς ἀφήνει νά ἐπιτύχουν τά αἰώνια ἀγαθά».⁹

Ἀντίθετα, στεφανώνονται αὐτοί πού τιθασσεύουν τόν ἑαυτό τους, λέει ὁ ἅγιος Βενέδικτος:

«Θά ἔχουν ἰδιαίτερο μισθό αὐτοί πού μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ παίρνουν δύναμη νά ἐγκρατεύονται ἀπό τό κρασί».¹⁰

Ἵπάρχει λοιπόν ἐναλλακτική λύση;... Ἵπάρχει. Ἵδου: **«Τό νερό εἶναι τό μόνο ποτό γι' αὐτόν πού εἶναι σοφός»**, λέει ἕνας ἀπό τοὺς ἑθύραθεν!¹¹

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐπισφραγίζει:

«Τό νερό εἶναι τό ἄριστο ποτό, πού κρατᾶ τό μυαλό εὐδιάθετο».¹²

Ἐκδότης: Ἀρχιεπίσκοπος Γ.Ο.Χ. Ἀθηνῶν & πάσης Ἑλλάδος Μακάριος
Ἐπικοινωνία: archbishopmakarios@gmail.com

⁸ Ἀσκητικές ἐμπειρίες, Β', σελ. 128.

⁹ Στούς Ἀνδριάντες, ὁμιλ. 1:5 ΕΠΕ 31, 585.

¹⁰ Κανονισμός, 40:1. Βλ. Ἀγίου Βενεδίκτου, Κανονισμός τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχικοῦ Βίου, Ἅγιον Ὄρος, 1986, 96

¹¹ Henry David Thoreau.

¹² Ἐπη Θεολογικά, 32 ΕΠΕ 9, 607.